

Kretingos vienuolynas

Kretingos malūnas

Kretingos parke

KRETINGA: svarbiausios is- torijos datos ir skaičiai

Kretingos miestą labiausiai garsino didikų Kęsgailių, Chodkevičių, Sapiegų, Masalskių, Podolskių, Zubovų ir Tiškevičių giminės.

Kretinga (kuršiams priklausiusi Kretingos pilis) pirmą kartą rašytiniame šaltinyje (Livonijos ordino kronikoje) paminėta 1253 m.

1263 m. Kretingos pilį sunaikino Livonijos ordinas.

Nuo XVI a. Kretingos dvaras ir kaimas priklausė žemaičių seniūnams Kęsgailoms.

Nuo 1534 m. Kretingos dvaras priklausė Lietuvos didžiajam kunigaikščiui.

Nuo 1572 m. Kretingos dvarą valdė grafai Chodkevičiai.

1602 m. Žemaičių seniūnas, LDK etmonas Jonas Karolis Chodkevičius Kretingoje pastatė pirmąją bažnyčią ir isteigė bernardinų vienuolyną.

1605–1617 m. J. K. Chodkevičius pastatė mūrinius Kretingos vienuolyno rūmus ir Viešpaties apreiškimo Švenčiausiajai Mergelei ir Šv. Pranciškaus išpažintojo bažnyčią.

1609 m. grafas J. K. Chodkevičius pasirašė privilegiją, kurioje nurodyta, kad šalia Kretingos kaimo pradedamas kurti miestas ir jam suteikiamos Magdeburgo teisės, Karolštato vardas ir herbas, kuris vaizduoja Švč. Mergele Mariją su Kūdikiu ant rankų. Miesto centru tapo turgaus aikštė, kurios viduryje stovėjo dviaukštė mūrinė rotušė su bokštu.

1610 m. prie Kretingos vienuolyno įsteigta papartinė mokykla.

Nuo 1621 m. Kretinga priklausė didikams Sapiegom.

XVII a. viduryje naujasis miesto savininkas Kazimieras Leonas Sapiega

Iš kairės: Kretingos vienuolyne; Kretingos muziejus (Kretingos grafų Tiškevičių rūmai)

pakeitė miesto herbą – tais laikais herbe buvo vaizduojamas šv. Kazimieras.

Nuo 1720 m. Kretingos dvaras buvo kunigaikščio Masalskio nuosavybė.

1774 m. vyskupas Ignas Jokūbas Masalskis pasiūpino, kad Kretingoje būtų atidaryta šešiametė vidurinė mokykla (1793 m. perkelta į Telšius). Šioje mokykloje 1785–1792 m. mokėsi botanikas, pamokslininkas Jurgis Pabrėža. Kretingoje mokėsi ir Simonas Daukantas.

1795 m. kunigaikštis Masalskis Kretingos dvarą perleido grafiui V. Podolskiui.

XVIII a. pabaigoje, Lietuvą prijungus prie Rusijos, Kretinga prarado miesto savivaldos teises.

1806 m. Kretingos dvaro ir jo apylinkių šeimininkas buvo kunigaikštis Zubovas.

1875 m. iš kunigaikščio Zubovo dvarą nupirko grafas Tiškevičius.

1882 m. pirmoji Lietuvoje telefono linija Kretinga–Plungė–Rietavas–Palanga sujungė grafų Tiškevičių, Zubovų, kunigaikščių Oginskių dvarus.

1890 m. Kretingos dvare įvesta elektra.

1910 m. atidaryta valdinė Kretingos mergaičių pradinė mokykla, isteigta vilnų karšykla.

1907–1912 m. rekonstruota Kretingos katalikų bažnyčia.

1915 m. vokiečių valdžia įkūrė Kretingos apskritį, per Kretingos kaimą nutiesė Bajorų–Priekulės (Latvija) geležinkelį.

Tarpukario metais Kretinga buvo apskrities ir valsčiaus centras.

1924 m. Kretingai suteiktos miesto teisės. Pirmuoju miesto burmistru buvo Jonas Paulauskas, nuo 1934 m. šias pareigas ėjo Tadas Dambrauskas.

1932 m. nutiestas Kretingos–Kužių (Šiaulių) geležinkelis.

1919 m. įsteigta Kretingos apskrities ligoninė, kurios pirmuoju vyriausiuoju gydytoju buvo visuome-

nės veikėjas, rašytojas Feliksas Janušis.

1932 m. pastatyta ir atidaryta Pranciškonų ordino vyrų gimnazija, kurioje veikė Šv. Antano misijų kolegija.

1923–1928 m. veikė Kretingos dvimečiai mokytojų kursai, kuriuose buvo ruošiami pradžios mokyklų mokytojai.

1935 m. atidarytas Kretingos muziejus.

1930 m. turgavietėje pastatytas ir pašventintas Laisvės paminklas.

Tarpukario metais Kretingos vienuolynas buvo Pranciškonų ordino Lietuvos provincijos centras. Tuo laikotarpiu pranciškonai Kretingoje pastatė gimnaziją (Šv. Antano Misijų kolegija), Šv. Antano rūmus (prieglaudą Amerikos lietuviams), mūrinę koplytėlę ant J. A. Pabrėžos kapo, įrengė Lurdo grotą, išlaikė savo spaustuvę.

1940 m. viduryje Kretingoje (dvare, Šaulių namuose, Šv. Antano rūmuose, Pranciškonų ordino gimnazijoje, vaistininko S. Ščefanavičiaus name) įsikūrė Raudonosios armijos ir NKVD pasienio kariuomenės daliniai.

1941 m. birželio 14 d. iš Kretingos apskrities buvo išstremtos 88 šeimos (iš viso 311 žmonių).

Pirmosiomis Antrojo pasaulinio karo dienomis Kretingos apskrityje naciai sunaikino gausią rajono žydų bendruomenę, daug kitų gyventojų.

1941 m. birželio 26 d. padegta žydų sinagoga. Kilusio gaisro metu sunaikinta didžioji dalis Kretingos senamiesčio, nukentėjo ir katalikų bažnyčia, vienuolynas.

1945–1951 m. iš Kretingos apskrities išstremtos 124 šeimos (iš viso 392 žmonės).

1949 m. nuverstas, Akmenos upėje paskandintas Kretingos Laisvės paminklas.

1950 m. Kretinga tapo rajono centru.

1959 m. mieste gyveno 9 690, 1989 m. – 19 200 žmonių.

Sungailienės Loretas, Mukienės Danutės portėgrapėjės